

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701332**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Yasama so'z vazifadosh ko'makchi bo'lib kelgan gapni aniqlang.
A) *Bobur xastaligi ustiga ko'p ishlab o'zini toliqtirib qo'ygandi.*
B) *Bubur Agradan Kobulga yuborgan bu maktub Mohimga atalgani sezilib turardi.*
C) *Bobur tufayli mana shu qorong'ulikni boyniga olib kelmoqda edi.*
D) *Bobur o'z hayoti haqida bu qadar ochiqchasiga yozgani Xondamirni hayron qoldirdi.*
2. Berilgan gapda hokim bo'lak vazifasida kelgan sifat(lar) nechta?
Yigit oddiy kiyingan, o'rtabo'y va chiroyli ekan.
A) 3ta B) 4ta C) 2ta D) 1ta
3. Dimariq hali hech him va hech nima loyqalatib ulgurmagani uchun tip-tiniq, mayin oqmoqda.
Ushbu gapda mustaqil so'z turkumlariga oid so'zlarning nechtasi ismlar guruhiga mansub emas?
A) 2 tasi B) 3 tasi C) 4 tasi D) 5 tasi
4. Qaysi gapda uch xil gap bo'lagi fonetik o'zgarish asosida yozilgan?
A) *Tergovchilar bu qoidabuzarlik ayblanuvchining o'rnatilgan tartibni yaxshi anglamagani sababli yuzaga kelganini hisobga oldilar.*
B) *Beshafqat shamol sovuqdan qaltirayotgan daraxtning so'nggi yaprog'ini ham uchirib ketdi.*
C) *Atmosfera yo'qligi sababli Oy yuzasi yo haddan ziyod issiq, yo nihoyatda sovuq bo'ladi.*
D) *Tovushlarning shirin-achchig'i, Bordir hatto yumshoq-qattig'i.*
5. Nutqimizda sirg'aluvchi jarangsiz til undoshlari soni nechta?
A) 3 ta B) 6 ta C) 4 ta D) 5 ta
6. Sabab holi sifatdosh bilan ifodalangan egasi ma'lum gapni toping.
A) *Tuman quyugligidan yo'l zo'rg'a ko'rinar edi.*
B) *Shamol tinavermagach, tog'ga chiqishni qoldirdi.*
C) *Boshqa hech narsani yo'qligi uchun bitta-yu bitta ho'kizini berib yuboribdi.*
D) *Uyalganidan bir zumda qizarib-bo'zarib ketdi va qadamini tezlatdi.*
7. Alam qiladigan joyi shundaki, mening qavmlarim - tarjimonlar hamtilni bulg'ash uchun tobora xuruj qilmoqdalar.
Ushbu gap haqidagi noto'g'ri fikrlarni toping.
1) kesim ergash gapli qo'shma gap; 2) ajratilgan to'ldiruvchi ishtirok etgan ergashgan qo'shma gap; 3) ergash gap tarkibida ajratilgan bo'lak; 4) bosh gapi kesimi ot kesim bo'lgan to'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap.
A) 1, 2 B) 1, 2, 3 C) 2, 4 D) 1, 3, 4
8. Berilgan so'zlardan qaysilarining turlangan shakllari ham o'zaro omonim bo'la oladi?
1) soch, 2) shox, 3) sir, 4) tovon, 5) es 6) bot
A) 4, 5, 6 B) 2, 3, 4 C) 1, 3, 4, 5 D) 1, 2, 3, 6
9. Qaysi javobdagi juftlik o'zaro bir umumiy ma'noni ifodalay oladi?
A) *tantı-mard* B) *adl-tik* C) *ahl-totuv* D) *qisim-siqim*
10. Ko'chma ma'noli so'z berilgan qatomi toping.
A) *Bo'yi va eni bir yarim metr keladigan g'or og'zi ochildi.*
B) *Sal o'tmay osmonga sutrang nur purkab chaqin chaqdi.*
C) *Nurmat tog'a ozoda odam bo'lgani uchun ayvonni guldek tutadi.*
D) *Yangi tug'gan sigirning sutidan og'iz tayyorlanadi.*
11. Dardim jim ichimga yutaymi endi,
Kechagi yoshligim ertakmi endi?
So'rsang sevinchimdan o'kinchim ko'proq,
Kechagi yoshligim ertakmi endi?...
She'riy parchadagi yasama so'zlar qaysi turkumlarga mansub?
A) *sifat, ravish* B) *sifat, fe'l, ravish* C) *ot, ravish, fe'l* D) *ot, sifat*
12. Quyida berilgan qaysi gapda yordamchi so'z turkumlarining har bir turiga oid birliklar qatnashgan?
A) *U nihoyatda ziyrak, idrokli, keng mushohadali, o'ta qiziquvchan, uquvli, bilimga chanqoq, mehnatkash edi va shu fazilatlar bilan ajralib turardi.*
B) *Bu janjir ila zamonga daxldorsan, sen ham ahli olam qatori uchinchi ming yillikda yashamoqdasan.*
C) *Bu maqsad sari qo'yilgan birinchi qadamgina emas, balki kelajakka ishonch belgisidir.*
D) *Siz ham bu ishga qadam qo'yishdan ilgari bir karra o'ylab ko'rsangiz*
13. Sen Mashrabsan,
Xalqqa tumor,
Balxda dorga osilgan.
Navoiysan, shoh yonida
Faqirni duo qilgan.
Yassaviysan, meniki deb
Ko'ringan da'vo qilgan,
Ming bir ochilmagan
Qo'rig'imsan, Vatanim.
Berilgan she'riy parchada ishtirok etgan fe'llar necha xil nisbatdalgini aniqlang.
A) 3 B) 4 C) 2 D) 5
14. Yordamchi so'z turkumlarining faqat bir turiga, oid birliklar uch o'rinda qo'llangan gapni toping.
A) *Ko'z oldimda sobit turar faqat shu Vatan, Kulbasi ham kenglik qadar chulg'aydi meni.*
B) *Faqat o'timish bilan yashamas inson, Garchand bo'lolmaydi undan hech ozod.*
C) *Dildan o'chiraylik g'arning otini, Bahor ham baxt kabi axir yagona.*
D) *Mana shu o'yin-kulgular, qo'shiq va kuylar yosh-u qarining diliga orom hamda quvonch bag'ishlagan lola sayli yaqinda bo'lgan edi.*
15. Qaysi javobda to'rtta sodda gap ishtirok etgan?
A) *Osti ham bir, usti ham bir tuproqning, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
B) *Qilichbozlar, otiqlarning yurti bu, Moziyga boq, kimsan, aytar bu ko'zgu.*
C) *Bahor keldi, endi ortiq qish emas, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
D) *Hamon suqli ko'zlar ila boqar yov, Oz yeringni o'zing asra bo'lib dov.*
16. Berilgan so'zlardan qaysilarida nuqtalar o'rinda chuqur til orqa sirg'aluvchi undosh yoziladi?
1) ishta...a, 2) ji...oz, 3) e...tiyotkor, 4) ...oqon, 5) ...orij.
A) 1, 2, 5 B) 2, 4 C) 2, 3, 4 D) 4, 5
17. O'g'il ham qiz ham albatta uyda ko'chada o'z fe'li muomalasi bilan boshqalarga o'rnak bo'lishi kerak.
Ushbu gapda tushurib qoldirilgan tinish belgilari haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) 5 o'rinda vergul, 1 o'rinda tire tushurib qoldirilgan
B) 4 o'rinda vergul, 1 o'rinda tire tushurib qoldirilgan
C) 6 o'rinda vergul tushirib qoldirilgan
D) 4 o'rinda vergul tushirib qoldirilgan
18. Meni yam-yashil o'tloqlarda dumalagan, chang ko'chalarda o'ynatgan damlarni unutmaysan qiyinalaman.
Ushbu gapda bitishuv munosabatli so'z birikmalari necha o'rinda qatnashgan?
A) 3 B) 5 C) 6 D) 4
19. Bermoq uchun dunyoga sayqal
Olam aro odam yaralgan.
Ushbu she'riy parchadagi so'z birikmalari necha xil yo'l bilan xosil qilingan?
A) 2 B) 1 C) 3 D) 4
20. Eliboilar bundan ko'chib boradi,
Qoldi endi o'ynab o'sgan elim deb.
Ayriliq o'tiga bag'rini dog'lab,
Borayotir qalmoq elni so'roqlab...
Keltirilgan parchada tobe qismi fonetik o'zgarish asosida yozilgan yasama so'z bilan ifodalangan so'z birikmalarining turini aniqlang.
A) *boshqaruvli, moslashuvli, bitishuvli so'z birikmasi*
B) *moslashuvli, boshqaruvli so'z birikmasi*
C) *boshqaruvli, bitishuvli so'z birikmasi*
D) *moslashuvli, bitishuvli so'z birikmasi*
21. Qaysi gapda nomustaqil o'rin holi qatnashgan?
A) *Bizning ozod Vatanda qish ham qiladi xanda.*
B) *Bizning litseyda o'tkazilgan tadbirni televizor orqali ko'rsatishdi.*
C) *Bizning ko'chada yaxshi odamlar yashashadi.*
D) *Sizning mahallangiz qaysi ko'chada joylashgan?*
22. Berilgan she'riy parchadagi sodda yasama so'zlardan nechtasining asosi shakldoshlik xususiyatiga ega?

- Bir kun ko'zlarimdan qochdi uyqular,
Bir kun yuragini ochdi tuyg'ular...
Men seni esladim entikib, yonib...
A) 3 B) 2 C) 1 D) 4
23. Berilgan she'riy parchada nechta yasama so'z qo'llangan?
Qon yig'latdi qaysi bag'ritosh,
Jayron, nega ko'zing to'la yosh?
Oyog'inga qo'yib yotay bosh,
Jayron, nega ko'zing to'la yosh?
A) 5 ta B) 4 ta C) 2 ta D) 3 ta
24. Qaysi gap tarkibida ismlarning munosabat shakli bilan shakldosh bo'la oladigan fe'l yasovchi qo'shimcha ishtirok etgan?
A) *Yomonga yo'liqsang, "yov keldi" qilar.*
B) *Daraxtni yer ko'kartiradi, odamni - el.*
C) *Bir tishlam non gadosi bo'lib, bironing eshigiga borgan vaqtlarim ham bo'ldi.*
D) *Kapalakning izidan quvib yurgan bolakaylar tinchlanib, uy-uylariga kirib ketishdi..*
25. Qaysi ijodkor she'rlaridan birida o'zini "kuyib o'rtangan elning xoki, nazm elining choloki, xonning boshining pokidurman" deya ta'rif beradi?
A) *Avaz O'tar* B) *Turdi* C) *Zavqiy* D) *Muqumiy*
26. Abayning qaysi asari doston janriga mansub emas?
A) *"Iskandar"*
B) *"Azim rivoyati"*
C) *"Boy bolasi bilan kambag'al bolasi"*
D) *"Ma'sud"*
27. Qo'lingdan kelguncha karam qil, karam,
Karamli bo'lmagay hech kimsadan kam.
Ushbu pand-nasihat Sa'diy ijodiga mansub qaysi hikoyada uchraydi?
A) *Sahroda tashna itga duch kelgan kishi haqidagi hikoyat*
B) *Bo'zdan libos kiyib yuruvchi podsho haqidagi hikoyat*
C) *Hayit kuni adashib qolgan bola haqidagi hikoyat*
D) *O'g'lining qilmishi uchun zindonga tushgan darvesh haqidagi hikoyat*
28. Qaysi shoir odamlarning zlzila paytidagi ruhiy holatini
"Asablar tuproqqa cho'kkan edi tiz" tarzida bergan?
A) *Maqsud m Shayxzoda* B) *Erkin Vohidov* C) *Abdulla Oripov* D) *Shuhrat*
29. "...Bog'ni kesishdi.
Dilim o'rtanganin
Aytsin ho'l bolish,
Bog'ni kesishdi – yu,
Bag'im ezishdi".
Qaysi shoir o'z she'rida lirik qahramon sifatida bog'ni kesishganda yostiqni ho'llab yig'laganlarini yodga oladi?
A) *Usmon Nosir ("Bolalik")*
B) *Xayriddin Saloh ("Yer va ter")*
C) *Sergey Yesenin ("Singlimga xat")*
D) *Mirtemir ("Qishlog'im")*
30. Asqad Muxtor ning bir xil janrga mansub bo'lmagan asarlari berilgan javobni aniqlang.
A) *"G'alaba ishonchi", "Tilak"*
B) *"Tug'ishganlar qaytdi", "Mardlik cho'qqisi"*
C) *"Yulduzim", "Totli damlar"*
D) *"Jangchining bayram kechasi" "Tone edi"*
31. Quyidagi qaysi misra bilan boshlanuvchi she'r muxammas janrida bitilmagan?
A) *"Kishi holimni bilmas, mehribonimdan adashganman" (Furqat)*
B) *"Yod mandin kim berur: yaxshi zamonlar ko'rdiman" (Turdi Farog'iy)*
C) *"Ohkim behad menga javr – u jaf o aylar falak" (Nodira)*
D) *"Shirinsuxan Laylivashim vaqtiki qohir bo'lg'usi" (Munis)*
32. "Dunyoda kim yomonlik ko'rmagan deysiz? Umidsizlik – bu g'ayratsizlikdir. Dunyoda hech muqim narsa yo'q, shuningdek, yomonlik ham mudom bo'lmaydi. Axir, qori qalin qahraton qish ketidan ko'k maynali, tiniq suvli yoz kelmasmu?"
Ushbu ibratli fikrlar keltirilgan asar nomi va muallifini toping.
A) *"Hiybat ul – haqoyiq", Ahmad Yuhnakiy*
- B) *"Devonu lug'ot it –turk", Mahmud Koshg'ariy*
C) *"Nasihatlar", Abay*
D) *"Qutadg'u bilig", Yusuf Xos Hojib*
33. "Turk xoqonligi" (N. R. ahmonov) risolasida bayon etilishicha, Tabg'ach imperatori saroyida garov sifatida ushlab turilgan turk zodagonlarining o'g'illaridan biri kim edi?
A) *Kultegin* B) *Eltarish* C) *To'nyuquq* D) *Istamin*
34. Cho'lpon "Kecha va kunduz" romanida qanday gapni "... haligi ikki boy bilan Abdusamat kaptarlarni qanotiga ilib, shamolning qo'ltig'igam qistirib, yomg'irlarning tomchisiga joylab, bulutning qo'yniga solib uchiradi, har bir uchgan qarq'a shuni aytib qog'ililydi. ...", deb ta'riflaydi?
A) *"Akbarali mingboshi yana uylandi"*
B) *"Akbarali mingboshining ustidan ariza tushibdi"*
C) *"Akbarali mingboshining xotini Sibirga surgun qilindi"*
D) *"Akbarali mingboshi amalidan bekor bo'libdi"*
35. Shahrisabz ahli zodasidan men, Sa'dning xonavosidin men. Alisher Navoiyning "Sab'ai sayyor" dostonidagi ushbu parcha qaysi kun hikoyasidan olingan?
A) *payshanba* B) *chorshanba* C) *dushanba* D) *shanba*
36. Turkiy va forsdiy adabiyotda shohlar haqidagi asarlar, davrlar mobaynida shakllangan an'anaga ko'ra, asosan, aruzning qaysi vaznida bitilgan?
A) *mutaqoribi musammani mahzuf (yoki maqsur) vaznida*
B) *mutadoriki musammani mahzuf (yoki maqsur) vaznida*
C) *mutaqoribi musaddasi mahzuf (yoki maqsur) vaznida*
D) *hazaji musaddasi mahzuf (yoki maqsur) vaznida*

BIOLOGIYA

37. Bug'doyning qizil ($A_1A_1A_2A_2$) va oq ($a_1a_1a_2a_2$) donli navlari o'zaro chatishtirilganda F_2 da hosil bo'ladigan och qizil (a), qizil (b), pushti (c) donli o'simliklar necha xil genotipik sinflarga ega bo'ladi?
A) *a-1, b-2, c-2* B) *a-2, b-3, c-2* C) *a-2, b-1, c-3* D) *a-2, b-1, c-4*
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'ilgan farzandlar orasidan tishlari normal o'g'il bolalarning tug'ilish ehtimolini (%) toping?
A) *12,5* B) *50* C) *25* D) *75*
39. Retinoblastoma ko'zning onkologik kasalligi bo'lib, erkaklar va ayollarda bir xilda uchraydi. Kasal ota-onalardan kasal farzandlarning tug'ilish ehtimolligi 75% yoki 100% bo'ladi. Otasi gomozigota kasal, onasi sog' bo'lgan qiz sog'lom yigitga turmushga chiqsa, farzandlarning 50% i kasal tug'ildi. Ushbu kasallikning irsiylanish qanday genga bog'liq?
A) *autosomaga birikkan dominant genga*
B) *autosomaga birikkan retsessiv genga*
C) *X-xromosomaga birikkan dominant genga*
D) *X-xromosomaga birikkan retsessiv genga*
40. Glitsin (a) va guanin (b) ga mos keluvchi belgilarni toping.
1) halsiz aminokislota; 2) purin asosi; 3) pirimidin asosi; 4) asiklik aminokislota; 5) translyatsiyada ishtirok etadi; 6) DNKda sitozin bilan 3 ta vodorod bog'lari orqali birikadi; 7) oqsilda peptid bog'i hosil qilib birikadi
A) *a-3,6; b-1,5,7*
B) *a-1,3,7; b-2,6*
C) *a-4,5,7; b-2,5,6*
D) *a-1,5; b-3,6,7*
41. Noma'lum miqdordagi glyukoza to'liq parchalandi. Ushbu jarayonda 4480 kJ issiqlik energiyasi va 154 molekula suv ajralib chiqdi. Dissimilyatsiya jarayonida to'liq parchalangan glyukoza miqdorini (g) aniqlang. hosil qilish uchun necha molekula ATF sarf bo'lishini aniqlang. (ADF va fosfat kislotaning birikishidan bir molekula ATF va bir molekula suv hosil bo'ladi)
A) *450* B) *630* C) *540* D) *360*
42. Shimpanze zigotasining birinchi marta ekvatorial bo'linishidan hosil bo'lgan blastomerlardagi jami autosomalar sonini aniqlang.
A) *384* B) *288* C) *368* D) *192*
43. Albtsiya qaysi bo'limga (a), kakra qaysi sinfga (b) va kartoshka qaysi turkumga (c) mansub?

- A) *a-ikki urug' pallalilar; b-lolasimonlar; c-baqlajon*
 B) *a- magnoliyatoifalar; b-lolasimonlar; c-baqlajon*
 C) *a-lolasimonlar; b-magnoliyatoifalar; c-ituzum*
 D) *a-gulli o'simliklar; b-ikki urug' pallalilar; c-baqlajon*
44. Quyidagi berilganlardan noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
 1) sil tayoqchasi hujayrasidagi halqasimon DNK membrana bilan o'ralmagan; 2) xongul hujayrasi membranasi oqsil va ikki qavat lipid molekularidan iborat; 3) loviya urug'i hujayrasidagi donador endoplazmatik to'rlar lipid sintezini amalga oshiradi; 4) ko'k yashil suv o'tlarining hujayralari erkin azotni to'plash xususiyatiga ega; 5) oq po'panak tanasi bir yadroli ko'p hujayralardan iborat; 6) batsidiya hujayralarida lichenin, amilaza, turli vitamin va fermentlar uchraydi.
 A) 1,6 B) 2,4 C) 3,5 D) 1,3
45. Quyidagi hayvonlarni ularning fanidagi nomi bilan to'g'ri juftlab ko'rsatilgan javobni toping.
 1) o'txo'r kaltakesak; 2) toshbaqalar avlodi; 3) baliq kaltakesak; 4) yirtqich kaltakesak; 5) uch shohli kaltakesak; 6) ilon kaltakesak;
 a) plaxoxelis; b) tritsopetops; c) tiranozavr; d) mezozavr; e) brontozavr; f) ixtiozavr
 A) 1-e; 2-a; 3-f; 4-c; 5-b; 6-d
 B) 1-b; 2-a; 3-d; 4-e; 5-c; 6-f
 C) 1-c; 2-e; 3-f; 4-a; 5-b; 6-d
 D) 1-e; 2-d; 3-f; 4-b; 5-c; 6-a
46. Biosfera evolutsiyasining uchinchi bosqichida qanday jayronlar sodir bo'lgan?
 1) dastlabki ko'p hujayrali organizmlar paydo bo'lishi; 2) biosfera gomeostaz holatining buzilishi; 3) qanotli hasharotlar rivojlanishi; 4) "parnik effekti" natijasida harorat ko'tarilishi; 5) qirg'oqqa yaqin joylashgan suvo'tlar tanasining tabaqalashuvi; 6) kislotali yomg'irlar yog'ishi oqibatida hosildorlikning keskin kamayib ketishi
 A) 1,5,6 B) 2,3,4 C) 2,4,6 D) 1,3,4
47. Abiotik omillar ta'siri to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
 A) *odamlarda kesson kasalligining yuzaga kelishi va o'simliklarning fitoaleksin ishlab chiqarishi*
 B) *hayvonlar murdasining chirishi va gledichiyning o'zidan fitonsid ajratib chiqarishi*
 C) *qiyaliklarda kserofitlarning o'sishi va zamburug'ning penitsill ishlab chiqarishi*
 D) *tog'larda yashovchi odamlar qonida eritrotsitlarning ko'p bo'lishi va yorug'lik yetishmasligi natijasida odamlarda D avitaminozi rivojlanishi*
48. Qaysi belgilarning irsiylanishi polimer genlar faoliyatiga bog'liq emas?
 1) piyozbosh rangining oq bo'lishi; 2) qoramollarda sutning miqdori; 3) itlarda yungning oq bo'lishi; 4) tovuqlarda patning qora rangda bo'lishi; 5) xo'rozlarda gulsimon tojning irsiylanishi; 6) lavlagida qandning miqdori; 7) xushbo'y no'xotda gultojbarglarning oq bo'lishi; 8) bug'doyda donning qizil rangda bo'lishi
 A) 3,6 B) 2,4 C) 1,8 D) 5,7
49. Vegetativ nerv sistemasi bo'limlari va ularning boshqaradigan jarayonlar o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
 a) orqa miya; b) uzunchoq miya;
 1) sistolani tezlashtiradi; 2) sistolani sekinlashtiradi;
 3) oshqozonda shira ajralishini tezlashtiradi; 4) qovuq muskullarini bo'shashtiradi; 5) oshqozon muskullari harakatini susaytiradi
 A) a-1,3; b-2,4
 B) a-4,5; b-2,3
 C) a-1,4; b-2,5
 D) a-3,4; b-2,5
50. Sog'lom odam yuragining o'ng qorincha sistolasi (a) va chap bo'lmacha diastolasi (b) vaqtidagi yurak klapanlarining qanday holatda ekanligini aniqlang.
 A) *a-ikki tavaqali klapan ochiq; b-yarimoyssimon klapan ochiq*
 B) *a-uch tavaqali klapan ochiq; b-yarimoyssimon klapan yopiq*
 C) *a-ikki tavaqali klapan yopiq; b-yarimoyssimon klapan yopiq*
 D) *a-uch tavaqali klapan yopiq; b-yarimoyssimon klapan ochiq*
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
 1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini
- ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
 A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Quyidagi belgilar orasidan sog'lom odamning siydik qopiga xos bo'lmagan belgilarni ajrating.
 1) murtak varaqasining endodermasidan rivojlanadi; 2) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 3) 1-2 bel umurtqalari ro'parasida joylashgan; 4) muskul hujayralarida bitta yadro va kalta miofibril tolachalari bo'ladi; 5) simpatik nerv sistemasi ta'sirida muskullari bo'shashadi; 6) siydik qopi devorida proprioretseptorlari joylashgan; 7) adashgan nerv ta'sirida siydik qopi muskullari qisqarib siydik ajraladi
 A) 1,2,3 B) 1,5,7 C) 3,6,7 D) 3,4,5
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
 A) *Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siypalashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
 B) *Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining kamayib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
 C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilymfa suyuqligi bo'ladi.*
 D) *Harakat analizatorning oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining oldingi markaziy egatida joylashgan.*
54. Qoramol tasmasimon chuvalchangida nerv sistemasining sodda tuzilganligi, to'rta so'rg'ichining bo'lishi hosil qilish organlarining yo'qolib ketganligi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
 A) *biologik progress, umumiy degeneratsiya*
 B) *umumiy degeneratsiya, biologik regress*
 C) *idoadaptatsiya, biologik regress*
 D) *biologik progress, aromorfoz*
55. Og'iz a'zosi kemiruvchi tipda tuzilgan chala o'zgarish bilan rivojlanadigan hasharotlarni aniqlang.
 A) *Sariq suvarak, moviy ninachi, to'shak qandalasi*
 B) *yashil temirchak, Osiyo chigirtkasi, Turkiston termi, halqali ninachi*
 C) *Osiyo chigirtkasi, suluv ninachi, kolorado qo'ng'izi, beshiktervatar*
 D) *moviy ninachi, yashil temirchak, Turkiston termi, burga*
56. Alligator bilan bir sinfda (a) va begemot bilan bir turkumga (b) birlashtirilgan hayvonlar to'g'ri keltirilgan javobni aniqlang.
 A) *a-gekkon, kobra, gavial; b-arxar, g'izol, zubr*
 B) *a-And kondori, kobra, ilonbo'yin toshbaqa; b-arxar, bizon*
 C) *a-aureliya, kabarga, yelik; b-to'ng'iz, gibbon, oqcha*
 D) *a-kaputsin, kapcha, gatteriya guattara; b-muflon, g'izol, bizon*
57. Leyshmaniya va sil batsillasi uchun umumiy bo'lgan xususiyatlarni aniqlang.
 A) *Eukariot organizm, irsiy axboroti sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan.*
 B) *Bir hujayrali organizm, hujayra qobig'i xitidan iborat.*
 C) *Yadrosi ikki qavat membrana bilan o'ralgan, reduplikatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi.*
 D) *Membranasi ikki qator lipid va oqsil molekularidan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiyada qatnashadi.*
58. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi noto'g'ri fikrni belgilang.
 A) *Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchanglardan ko'p tukllilar, ulardan esa kam tukllilar kelib chiqqan.*
 B) *Yassi kiprikli chuvalchanglarning parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar va tasmasimon chuvalchanglar kelib chiqqan.*
 C) *Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchinlilardan gidrasimonlar, korall polioplari va meduzalar kelib chiqqan.*
 D) *Qadimgi yassi chuvalchanglar tanasida tana bo'shlig'i va orqa chiqaruv teshigi payda bo'lishi bilan to'garak chuvalchanglar kelib chiqqan.*
59. Quyidagi organizmlar orasidan tashqaridan kimyoviy energiya qabul qiladigan organizmlar aniqlang.
 1) bezgak paraziti; 2) ossillatoriya; 3) yo'ng'ichqa; 4) xlamidomonada; 5) amyoba; 6) pseudomonas; 7) ichak tayoqchasi
 A) 3,5,7 B) 3,4,5 C) 1,5,6 D) 2,4,6
60. Nukleoproteinlari yadro va sitoplazmada (a), faqat sitoplazmada (b) joylashgan organizmlarni juftlab ko'rsating.
 1) herpes; 2) exinokokk; 3) batsilla; 4) achitqi; 5) ossillatoriya; 6) xlorella; 7) xrokokk; 8) batsidiya; 9) bakteriofag; 10) OITV
 A) a-1,9,7; b-4,6
 B) a-4,6,8; b-3,5

- C) *a-3,7; b-2,6*
D) *a-3,10; b-4,6*
61. Organogenez (I) va gametagenoz (II) jarayonida sodir bo'ladigan o'zgarishlarni aniqlang.
1) o'zak organlar majmui hosil bo'ladi; 2) yetilish davrida hujayralar meyoza usulida ko'payadi; 3) ektodermadan nevr nayi vujudga keladi; 4) spermatogenezning o'sish davrida hujayralar tez kattalashadi; 5) endodermadan ayirish organlari rivojlanadi; 6) qushlarning ovogenezida shakllanish davri bo'ladi
A) *I-1,5; II-2,4*
B) *I-2,4; II-1,5*
C) *I-1,3; II-2,6*
D) *I-2,6; II-1,3*
62. Genotipik (a) va fenotipik (b) o'zgaruvchanlik bilan bog'liq hodisalarni aniqlang.
1) krossingover natijasida genlar rekombinatsiyasi; 2) meyoza jarayonida xromosomalarning tasodifiy tarqalishi; 3) belgining reaksiya normasi doirasida o'zgarishi; 4) genlarning tuzilishi saqlangan holda ularning namoyon bo'lishining o'zgarishi; 5) urug'lanish jarayonida gametalarning tasodifan qo'shilishi.
A) *a-3; b-4,5* B) *a-2,5; b-3* C) *a-1,2; b-4,5* D) *a-2,4; b-1,3*
63. EcoRI restriktazasi GAATTC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GA nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 110,5 nm uzunlikdagi DNK molekulasi EcoRI restriktazasi orqali A,B,C bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 2% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, DNK bo'laklari (A,B,C) tarkibidagi vodorod bog'larning nechitasi G va C nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 350 B) 450 C) 426 D) 334
64. Ildizdagi murtakdan yangi novda hosil qiladigan, barglari murakkaab o'simliklar to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) shirinmiya; 2) terak; 3) na'matak; 4) olma; 5) o'rik; 6) gilos; 7) yantoq
A) 4,6 B) 2,7 C) 3,5 D) 1,3
65. Bodiyo (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) *a-umumiy gulpoya qitsqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan*
B) *a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan*
C) *a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan*
D) *a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun bandlar bilan birikadi*
66. Karamdoshlar oilasi vakillarining ra'nodoshlar oilasi vakillaridan farqlarini toping.
1) gulqo'rg'oni murakkab, a'zoli; 2) barglari yonbargchali; 3) gullari to'g'ri, ikki jinsli; 4) shingil to'pgul hosil qiladi; 5) changchilari ikkita halqada joylashgan; 6) bargalari doim oddiy; 7) bargalari poyada ketma-ket joylashgan
A) 1,2 B) 3,4,7 C) 2,3,6 D) 5,6
67. Makkajo'xori haqida to'g'ri ko'rsatilgan ma'lumotni aniqlang.
A) *Poxol poyasi bir metrdan oshadigan, bo'g'imlarga bo'lingan, tik o'suvchi ko'p yillik o'simlik.*
B) *Urug'dagi murtagi ildizcha, poyacha va ikkita bargchadan tashkil topgan.*
C) *Gullari mayda, rangsiz, ayrim jinsli, urug'chi gullar so'ta to'pgulida tashkil joylashgan.*
D) *Chatnaydigan mevasi quruq, etsiz, ko'p urug'li.*
68. Spirogira (I) va ossillatoriya (II) uchun xos bo'lgan belgilarni toping.
1) hujayra markazi xujayra bo'linishida ishtirok etadi; 2) tarkibida xlorofill pigmenti mavjud; 3) erkin azotni o'zlashtiradi; 4) irsiy material yadroda joylashgan; 5) donador endoplazmatik to'rda oqsillar sintezlanadi; 6) mitoxondriyada kislorodli oksidlanish sodir bo'ladi
A) *I-3,6; II-4,5* B) *I-1,4; II-5,6* C) *I-3,5; II-2,4* D) *I-3,6; II-2,4*
69. Zuhrasoch o'simligida sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniya; 6) anteridiy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gametalar
A) 5,6,7 B) 4,5,10 C) 1,2,3 D) 7,8,9
70. Devpechak, zarpechak barglarning yo'qolib ketganligi, ildiz o'miga poyada so'rg'ichlar hosil bo'lib, uning yordamida "xo'jayin" o'simliklardan oziq moddalarni so'rib olishi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) *umumiy degeneratsiya, biologik regress*
B) *biologik progress, aromorfoz*
C) *biologik progress, umumiy degeneratsiya*
D) *idioadaptatsiya, biologik regress*
71. Yer yuzidagi yagona quruqlik-Pangeya ikki bo'lakka ajralgan davrda...
A) *yo'ldoshi sutemizuvchilar paydo bo'lgan*
B) *kordaitlar paydo bo'lgan*
C) *dastlabki sutemizuvchilar paydo bo'lgan*
D) *arxeopteriks paydo bo'lgan*
72. Quyidagilardan ajdodlar belgisining takrorlanishiga mos misollar to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
1) bug'doyiq, marvaridgul, qirqquqlar ildizpoyasidagi qobiqlar; 2) otning ikkinchi va to'rtinchi barmoqlar; 3) uch juft emchakli buzoqchanning tug'ilishi; 4) to'riq otlarda xira chiziqning paydo bo'lishi; 5) kitning dumg'aza va orqa oyoq suyaklari; 6) pashsha va chivinning ikkinchi juft qanotlari; 7) yuzi va badani yungli chaqaloqlar tug'ilishi; 8) dumli bola tug'ilishi
A) 2,3,4,6 B) 3,4,7,8 C) 1,2,5,6 D) 4,5,6,7

KIMYO

73. Qaysi karbon kislotaning 0,6 moli tarkibida 14,4 g uglerod atomlari bo'ladi?
A) *moy kislotasi*
B) *propan kislotasi*
C) *chumoli kislotasi*
D) *sirka kislotasi*
74. Qaysi birikmalarda kislorod +2 oksidlanish darajasini namoyon qiladi?
A) KO_2
B) OF_2
C) H_2O_2
D) H_2O
75. $H_2SO_4 \rightarrow S \rightarrow H_2S$ qatorda quyidagi qaysi xossa ortadi?
A) *dissotsiyalanish darajasi*
B) *qaytaruvchilik*
C) *oksidlovchilik*
D) *suvdan eruvchanligi*
76. Bir xil aminokislota qoldig'idan tarkib topgan 52,8 g dipeptid yetarli miqdordagi xlorid kislotasi eritmasida gidrolizlanganda 89,2 g modda hosil bo'ladi. Aminokislota aniqlang.
A) *valin* B) *alanin* C) *glitsin* D) *leysin*
77. 17,8 g α -aminokislota 9 g amin hosil bo'lgan bo'lsa, aminokislota toping.
A) *α -amino 2-metilpropan kislotasi*
B) *glitsin*
C) *β -aminopropion kislotasi*
D) *α -aminopropion kislotasi*
78. 34,2 g 20% li saxaroza eritmasi kislotali muhitda gidrolizlanganda olingan aralashma kumush oksidining ammiakdagi eritmasi bilan ishlendi. Bunda 0,02 mol cho'kma tushdi. Saxaroza gidrolizi reaksiya unumini (%) toping.
A) 60 B) 50 C) 80 D) 75
79. Propanol, fenol va sirka kislotadan iborat aralashma Na metali bilan ishlenganda 4,48 litr (n.sh.) gaz ajraldi. Xuddi shunday miqdordagi aralashma $NaHCO_3$ eritmasi bilan ishlenganda olingan gaz 195,6 g NaOH eritmasidan o'tkazilganda faqat $NaHCO_3$ tutgan 4,2% li eritma hosil bo'ldi. Agar boshlang'ich aralashmada sirka kislotaning massasi propanol massasiga teng bo'lsa, propanol massasini (g) aniqlang.
A) 6 B) 24 C) 12 D) 3
80. sp^3 - gibrid orbitalar soni sp^2 - gibrid orbitalar sonidan $20 \cdot N_A$ ga ko'p bo'lgan glutar kislotasi olish uchun necha gramm siklik birikmani (yuqori harorat va kuchli oksidlovchilar ta'sirida) oksidlash zarur?
A) 180 B) 85 C) 170 D) 175
81. 12 g MeOH bilan 0,15 mol sulfat kislotasi yoki necha gramm ortofosfat kislotani to'la neytrallashtirish mumkin?
A) 6 B) 9,8 C) 14,7 D) 4

82. 1,2,3,4-tetrametilsiklobutanni necha xil degalogenli alkandan Zn metali ta'sir ettirib olish mumkin?
A) 1 B) 4 C) 2 D) 3
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO₂ gazi, 0,2 mol benzoy kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Boshlang'ich uglevodorodlar massasini toping.
A) 20,1; 12
B) 33,5; 80,4
C) 46,9; 93,8
D) 26,8; 53,6
84. Dissotsiatsiyalanish darajasi 96% bo'lgan natriy nirtat tuzi eritmasida 2400 ta ion bor bo'lsa, nechta dissotsiatsiyalanmagan tuz molekulasini bor? (suvning dissotsiatsiyalanishi hisobga olinmasin)
A) 20 B) 50 C) 30 D) 60
85. HClO, HClO₂, HClO₃, HClO₄ tartibda kislotalarning oksidlovchilik xossasi qanday o'zgaradi?
A) ortadi
B) o'zgarmaydi
C) kamayadi
D) avval ortadi, so'ngra kamayadi
86. 67,73% li kumush nitratning 50,2 g eritmasi to'liq elektroliz qilinganda tarkibida 2,5·N_A ta atom tutgan eritma hosil bo'ldi. Eritmadan necha faraday tok o'tganini hisoblang?
A) 0,6 B) 0,2 C) 1 D) 0,8
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. ⁹²U+10α₋E+A+p+7n
Ushbu yadro reaksiyasida E element izotopi massasi Uran izotopi massasidan 4/5 marta, A element izotopi massasidan esa 2,4 marta katta. E elementdagi elektronlar soni A element elektronlari sonidan 43 taga ko'p bo'lsa, E element izotopi yadro zaryadi ayirmasini aniqlang.
A) 115 B) 118 C) 122 D) 112
89. 0,06 mol CuSO₄·3H₂O va CuSO₄·5H₂O aralashmasining to'liq degidratlanishidan 0,2 mol suv hosil bo'ldi. Kristallogidratlarning mol nisbatini toping.
A) 2:4 B) 4:5 C) 3:1 D) 5:1
90. Noma'lum element tarkibida 35,3 % neytron (jami atom zarrachaga nisbatan) mavjud. Undagi proton va elektron yig'indisi neytronlar yig'indisidan 10 taga ortiq bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) F B) Br C) Na D) Ne
91. Temperatura koeffitsiyentlari 2 va 4 bo'lgan ikkita reaksiyaning boshlang'ich temperaturalari tegishli ravishda 30° C va 20° C ga teng. Qanday temperaturada (°C) ikkinchi reaksiyaning tezligi birinchisidan 8 marta katta bo'ladi?
A) 60 B) 50 C) 40 D) 30
92. 400 g natriy sulfat eritmasiga tegishli miqdorda 20% li BaCl₂ qo'shilganda hosil bo'lgan eritmaning massasi dastlabki natriy sulfat eritmasidan 322,8 g ko'p bo'ldi. Natriy sulfat eritmasining konsentratsiyasi (%) aniqlang.
A) 71 B) 42,6 C) 28,4 D) 14,2
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvda eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritmaning molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. 0,4 mol X(NO₃)₃ tuzi suvda eritilishidan olingan eritmada jami ion va molekular soni 1,3·N_A dona bo'lsa va tuzning dissotsiatsiyalanishidan olingan X³⁺ kationining massasi 15,6 g ga teng bo'lsa, noma'lum metallni aniqlang. (tuzning gidrolizlanishini va suvning dissotsiatsiyalanishini hisobga olmag)
- A) Cr B) Mn C) Fe D) Al
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10⁶ marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 10 C) 9 D) 3
96. Ortofosfat kislotada eritmasida quyidagi ionlarni ularning miqdorini ortib borish tartibida joylashtiring.
1) H₃O⁺; 2) PO₄²⁻; 3) HPO₄²⁻; 4) H₂PO₄⁻
A) 2,3,4,1 B) 1,4,2,3 C) 3,2,1,4 D) 1,4,3,2
97. Ca(ClO)₂+HCl=CaCl₂+Cl₂+H₂O reaksiya bo'yicha oksidlovchi 8·N_A ta elektron olgan bo'lsa, ajralgan gaz hajmini (l, n.sh.) toping.
A) 22,4 B) 56 C) 89,6 D) 67,2
98. 200 ml 1M li AgNO₃ eritmasi inert elektrodlar yordamida elektroliz qilinganda katodda 23 g modda ajraldi. Eritmadan necha faraday tok o'tganini aniqlang.
A) 0,4 B) 1,6 C) 1,4 D) 0,8
99. 25/35 g azot oksidi tarkibida 2/6 g azot bor. Shu oksidning formulasini aniqlang.
A) NO₂
B) N₂O₃
C) N₂O₅
D) NO
100. Kaliy permanganat va natriy nitratdan iborat 0,8 mol aralashma (mol nisbati 1:0,6) qizdirilganda olingan gaz mis naychadan o'tkazildi. Olingan nay 320 g 98% li sulfat kislotasi eritmasi sarflansa, nayning necha foizi oksidlangan?
A) 60 B) 50 C) 40 D) 80
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, ushbu aralashmaning massasini (g) hisoblang.
A) 14 B) 8,05 C) 24,15 D) 28
102. MeSO₄ ning 160 g 10% li to'yingan eritmasiga shu tuzdan 6,9 g qo'shildi va qizdirildi. So'ngra eritma boshlang'ich haroratga qadar sovutildi. Natijada 13,9 g MeSO₄ · 7 H₂O cho'kmaga tushdi. Qolgan eritmadagi tuzning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,3 B) 0,1 C) 0,2 D) 0,4
103. xCaCO₃=yCaCO₃+zCaO+zCO₂ ifodada x, y, z, z koeffitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 5:1:4:4 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 60 B) 80 C) 75 D) 50
104. Azot, azot(II) oksid va azot(IV) oksiddan iborat 88 ml gazlar aralashmasi suvdan o'tkazilganda 50 ml gaz yutilmay qoldi. Yutilmay qolgan gazlar aralashmasiga 16 ml kislorod qo'shilganda aralashmaning hajmi 55 ml ga teng bo'ldi. Hosil bo'lgan aralashmadagi NO₂ ning hajmiy ulushini (%) aniqlang.
A) 50 B) 75 C) 25 D) 40
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N₂O larning hajmlari nisbatni 4:1 bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatni aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 3:2 D) 1:1
106. Quyidagi anion bo'yicha gidrolizga uchraydigan tuzlarni ajratting.
1) (NH₄)₂SO₄; 2) K₂CO₃; 3) CH₃COONH₄; 4) NaNO₂; 5) Cu(NO₃)₂; 6) (CH₃COO)₂Ca
A) 2,4,6 B) 1,4,5 C) 1,3,4 D) 2,6
107. Alkan molekulyar massasi uning tarkibidagi uglerod atomlari massasidan (m.a.b) 8 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. Etan va butan aralashmasi yondirilganda hosil bo'lgan karbonat anhidrid miqdori suvning miqdoridan 0,6 molga kam, sarfangan kislorod miqdori esa hosil bo'lgan karbonat anhidrid miqdoridan 1,3 molga ko'p bo'lsa, boshlang'ich aralashmadagi butanning miqdorini (mol) aniqlang.
A) 0,4 B) 0,3 C) 0,5 D) 0,2